

Plan för regionala utvecklingsinsatser för att främja biologisk mångfald 2025-2030

Bakgrund

Denna plan beskriver prioriterade områden för att främja biologisk mångfald under perioden 2025–2030, och tar vid efter den föregående planen som gällde år 2022-2024. Västra Götalandsregionen gör redan idag viktiga åtgärder för främjandet och bevarandet av biologisk mångfald, men det finns behov av att öka insatserna och att ta ett mer samlat grepp kopplat till det regionala utvecklingsuppdraget. Planen innebär en höjning av ambitionen och den är en beskrivning av hur Västra Götalandsregionen ska öka sina insatser för biologisk mångfald i samverkan med andra aktörer.

Planen fungerar som ett komplement till den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021–2030. Där beskrivs viktiga samhällsutmaningar som att effekterna av de klimatpåverkande utsläppen blir alltmer allvarliga och att den biologiska mångfalden är akut hotad. Även i Miljömål 2030, som är styrdokument för Västra Götalandsregionens egen interna verksamhet, finns mål kring biologisk mångfald.

Efter en rad rapporter om tillståndet för biologisk mångfald i världen, och överenskommelser om att vända utvecklingen, har delar av näringslivet börjat prioritera biologisk mångfald som nästa stora utvecklingsområde. Eftersom verksamheter som på ett hållbart sätt nyttjar biologisk mångfald, har också en lägre finansiell risk. För att våra västsvenska aktörer ska kunna följa med i den här utvecklingen och positionera sig nationellt och internationellt krävs snabb utveckling. Både i kunskap, metoder och tekniker.

Föreliggande plan avses fungera som ett vägledande dokument för Västra Götalandsregionens prioriteringar av projektstöd, och andra satsningar inom området biologisk mångfald kopplat till det regionala utvecklingsuppdraget, med avstamp i fem prioriterade områden.

Underlag

Fyra av de prioriterade insatsområden som beskrivs i planen togs fram till *plan för att främja biologisk mångfald 2022-2024*. Den var baserad på en omvärldsanalys genomförd under våren 2022, för att få en bild av hur externa aktörer i Västra Götaland arbetar med biologisk mångfald. Sammantaget gav omvärldsanalysen en entydig bild av att kunskapen om hotet mot den biologiska mångfalden är mindre känd än orsakerna till klimatpåverkan.

Under början av 2024 genomfördes en extern utvärdering av *Plan för att främja biologisk mångfald 2022-2024* och de aktiviteter och projekt som genomförts kopplat till planen. Avsikten var dels att få kunskap om hur genomförandet av planen går, dels att få inspel till framtagandet av *Plan för regionala utvecklingsinsatser för att främja biologisk mångfald 2025-2030*. Utvärderingen gjordes genom intervjuer med 35 respondenter som arbetar hos projektägare, projektpartners, Länsstyrelser, kommuner, företag, forskare, akademi, m fl. Resultaten visade att de fyra prioriterade insatsområdena fortsatt är relevanta, samt att arbetssättet att bevilja projekt som knyter an till ett eller flera insatsområden ses som

ändamålsenligt och en fortsatt bra väg framåt. Resultaten visade också att projektkonstellationerna har bidragit till mobilisering av aktörer och en ökad kunskapsnivå om varandras uppdrag och arbete inom biologisk mångfald. Det skapar förutsättning för att nå konkreta mål på sikt. Baserat på detta är tanken därför att fortsatt arbeta med dessa insatsområden.

Utifrån intervjuerna och en förankringsprocess med en rad aktörer i och utanför regionen har ett femte insatsområde lagts till för att bättre kunna uppfylla det regionala utvecklingsuppdraget baserat på insatsområdena, samt för att bidra till stärkta möjligheter för västsvenska aktörer att leva upp till den nya EU-lagstiftningen kring naturrestaurering.

Planen innehåller inga specifika indikatorer eller måttetal, utan visar i stället på prioriterade områden där det behövs en förflyttning framåt. Däremot ska satsningar och projekt, som genomförs kopplat till planen, ha egna indikatorer som de följs upp på.

Planen har inte ett uttalat fokus på skogen, då den regionala skogsstrategin hanterar skogsfrågor. Dock har planen ingen avgränsning gentemot skogliga frågor, och satsningar kopplat till planen kan mycket väl innefatta skogen.

Planen gäller under en begränsad tid, från 2025-2030, och fokuserar på de fem insatsområdena som identifierats som viktiga. Kriterier för det urval som har gjorts är att det är angelägna områden som förväntas lägga en god grund för Västra Götalandsregionens långsiktiga arbete för biologisk mångfald.

Prioriterade insatsområden för att främja biologisk mångfald 2025–2030

Med utgångspunkt i det regionala utvecklingsuppdraget, och den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021–2030, har behov av insatser inom följande områden identifierats för att främja biologisk mångfald:

1. Öka kunskapen om betydelsen av biologisk mångfald
2. Stärka markägare i de beslut som påverkar biologisk mångfald
3. Stärka kunskapen om påverkan på biologisk mångfald vid finansiellt beslutsfattande
4. Stödja utveckling av policys, riktlinjer och standarder som stödjer mätning, uppföljning och värdering av biologisk mångfald
5. Bidra till utveckling av metoder eller tekniker som främjar biologisk mångfald

Nedan följer en beskrivning av de fem insatsområdena.

1. Öka kunskapen om betydelsen av biologisk mångfald

För att skapa acceptans hos allmänheten och för beslut inom näringsliv, kommuner med flera är kunskap en viktig grund. Dagens beslutsfattare behöver ökad kunskap om betydelsen av biologisk mångfald och om vilka konsekvenser deras beslut kan få. Även kunskap om kopplingen mellan klimatförändringar och biologisk mångfald behöver förstärkas. Ökad insikt kan ge en ökad drivkraft för förändring i kombination med andra incitament eller styrmedel. Det är också viktigt att nå barn, unga och allmänheten med kunskap och förståelse om biologisk mångfald, och hur ens livsstil och vardagliga beslut kan påverka den biologiska mångfalden.

Exempel på möjliga insatser: Stödja målgruppsanpassade insatser för att öka kunskapen om, och engagemanget för, att främja biologisk mångfald. Tydliggöra krav på insatser för biologisk mångfald i verksamhetsbidrag för berörda verksamheter för 2025 och framåt.

2. Stärka markägare i de beslut som påverkar biologisk mångfald.

Markägare är nyckelaktörer och ansvarar för förvaltning och skötsel av mark- och vattenområden. Markägares vägval och beslut om olika konkreta insatser kan främja eller hämma den biologiska mångfalden. Det kan handla om att markägare i olika stor skala uppmuntras till att genomföra åtgärder eller anpassa produktion och exploatering för att gynna en större mångfald av arter.

Exempel på möjliga insatser: Stödja erfarenhetsutbyte och nätverkande mellan berörda aktörer, exempelvis mellan kommuner som har förutsättningar att sätta krav kring biologisk mångfald i samband med företagsetableringar. Utveckla informationssystem som upplyser markägare om möjligheter eller risker kopplade till biologisk mångfald på den egna marken.

3. Stärka kunskapen om påverkan på biologisk mångfald vid finansiellt beslutsfattande

Aktörer som tar finansiella beslut har potential att påverka förutsättningarna för biologisk mångfald, inte bara i sitt närområde utan över hela världen. Kännedom om detta, och hur finansiellt beslutsfattande kan påverka biologisk mångfald positivt, är däremot i en tidig mognadsfas. För klimatpåverkan finns det etablerade indikatorer och system för att det ska vara möjligt att prioritera inköp och genomföra finansiella placeringar som bidrar till minskad klimatpåverkan. På motsvarande sätt behöver det finnas etablerade sätt att mäta och värdera biologisk mångfald. Kravställning i samband med handel och investeringar har potentiell påverkan på biologisk mångfald globalt även om besluten fattas lokalt. Det finns också en framväxande naturkapitalmarknad, vilken innefattar olika instrument för handel med biologisk mångfald och ekologisk kompensation. Sådan verksamhet behöver utvecklas hållbart och valideras på ett vetenskapligt sätt för att tillvarata verktygens potential att kanalisera privata medel till naturvård.

Exempel på insatser: Bidra till att biologisk mångfald är integrerat i finansiellt beslutsfattande hos regionala aktörer. Sprida kunskap om de mät- och uppföljningsmetoder som krävs för uppfyllnad av exempelvis EUs hållbarhetsrapporteringsdirektiv (CSRD). Validera och utvärdera åtgärder för ekologisk kompensation.

4. Stödja utveckling av policys, riktlinjer och standarder som stödjer mätning, uppföljning och värdering av biologisk mångfald

Mätmetoder är ett utvecklingsområde där det finns behov av att utveckla policys och riktlinjer för olika tillämpningar, exempelvis för att kunna ställa krav vid upphandling, för att initiera lämpliga åtgärder eller följa upp utvecklingen av den biologiska mångfalden i landskapet. Uppskalning, validering och identifiering av mätmetoder för olika scenarier behövs för att företag ska kunna uppfylla hållbarhetsrapportering om biologisk mångfald.

Exempel på möjliga insatser: Bidra till ökade insatser för att validera mätmetoder och skapa riktlinjer för mätmetoders användning. Skapa nätverk mellan olika aktörer som arbetar med mätmetoder inom biologisk mångfald. Samordna, utvärdera och sprida kunskap kring mätmetoder och indikatorer.

5. Bidra till utveckling av metoder eller tekniker som främjar biologisk mångfald

Inom jordbruk och skogsbruk har kostnadseffektivitet i produktionen främst styrt utvecklingen av metoder och teknik. En konsekvens av kortsiktig kostnadsoptimering kan vara att effektiviteten försämras på längre sikt. Om det fanns större fokus på att integrera biologisk mångfald i utvecklingen kan resultatet se annorlunda ut. I ett klimatomställningsperspektiv måste arter ha förmåga att förflytta sig i landskapet i takt med att nederbördsmängder och temperatur förändras. Det ökar behovet av naturbaserade lösningar och restaurering av natur på rätt platser för att skapa konnektivitet i landskapet, dvs skapa fungerande ekosystem för möjlighet till spridning och fria passager för djur, växter, sediment, organiskt material och näringsämnen.

Exempel på möjliga insatser: Utveckla tekniker som gör att värdet för biologisk mångfald blir synliggjort i lantbrukets värdekedja och kan öka dess konkurrenskraft. Utveckla maskiner eller arbetsmetoder vars arbetsresultat i högre grad bidrar till biologisk mångfald, exempelvis maskinutveckling för konkurrenskraftig maskinell slåtter på naturbetesmark för att skapa bättre förutsättningar för örter och insekter. Bidra till insatser som syftar till att ge tillgång till genetiska resurser för exempelvis restaureringsprojekt och hållbar livsmedelsförsörjning.

Genomförande och uppföljning

Genomförandet av prioriterade insatser kan ske genom medfinansiering av nya satsningar, justeringar av verksamhetsbidrag, samverkan med andra aktörer och genom påverkansarbete. Vid utlysningar kan projekt komma att utvärderas utifrån hur de beaktar biologisk mångfald. Uppföljning av projekt och satsningar kommer att ske löpande enligt Västra Götalandsregionens rutiner för projekt och verksamhetsbidrag.

Planen ska ses över under år 2027 för att bedöma, och eventuellt justera insatsområdena, utifrån deras aktualitet. Under år 2030 ska en utvärdering av planen göras, som inkluderar de aktiviteter som genomförts kopplat till planen inför beslut om hur arbetet med att främja biologisk mångfald ska fortsätta.